

ترکیب بندی در عکاسی

ترکیب بندی به انگلیسی **Composition**: در هنرهای گوناگون به معنای تنظیم جایگاه اجزای اثر است که هنرمند برای ایجاد وحدت و تناسب بین بخش‌های مختلف اثر خود به کار می‌برد. برای مثال ترکیب بندی یک شهر، یک اثر معماری، یک اثر موسیقایی، شعر و داستان، و آثار نقاشی و عکاسی دارای ترکیب بندی ویژه‌ای هستند که هنرمند برگزیده‌است. تعادل تقارن و ریتم از عواملی هستند که در کمپوزیسیون به آنها توجه می‌شود.

قوانین ترکیب بندی یا کمپوزیسیون composition

همیشه صحبت عکاس‌ها و هنرمندان را درباره‌ی ترکیب بندی شنیده‌اید اما تاکنون فکر کرده‌اید که این اصطلاح چه معنی‌ای دارد؟ و یا با سوژه چه فرقی دارد؟ به زبان ساده، ترکیب بندی در واقع شیوه‌ی کنار هم قرار گرفتن تمام اجزا در عکس است. منظور از همه‌ی اجزا دقیقاً همه‌ی آنهاست و نه فقط سوژه‌ی اصلی. چشم انسان تمایل دارد تصاویری را ببیند که یک ترکیب و نظم خاص دارند و از هرج و مرج به دور هستند. در واقع چشم تفاوت ترکیب خوب و ترکیب ضعیف را تشخیص می‌دهد که در ادامه‌ی مطلب خواهید خواند که از نظر چشم انسان ترکیب چه معنی‌ای دارد.

استفاده از قانون یک سوم

قانون یک سوم یا نسبت یک سوم قانونی در عکاسی و نقاشی است که تأکید می‌کند، قرار گرفتن عناصر مهم تصویر در محل برخورد خطوط افقی و عمودی که تصویر را به سه قسمت تقسیم می‌کنند، بیش‌ترین توجه را جلب می‌کند. اگر عکس را از دو راستا به سه قسمت مساوی تقسیم کنیم، هر کدام از خط‌ها، یک مسیر مهم و هر کدام از نقاط برخورد، یک نقطه مهم (نقاط طلایی) در عکس هستند و بهتر است که نقاط کلیدی و مفهومی تصویر بر روی این نقاط و خطوط ثبت شود.

این تکنیک محبوب‌ترین روش کادربندی است که با قرار دادن مرکز سوژه در هر یک از چهار نقطه محل تلاقی خطوط یک سوم کادر یا روی خطوط یک سوم عمودی یا افقی، باعث می‌شود چشم بیننده به سمت آن هدایت شود.

در مرکز قرار دادن

مرکزیت دادن به سوژه میتواند باعث ایجاد بالانس در کادر و تمرکز بیشتر بر روی سوژه گردد.

در تصویر بالا خالی کردن اطراف سوژه و در مرکز قرار دادن آن باعث زیبا شدن و تمرکز بر روی سوژه ای معمولی شده است.

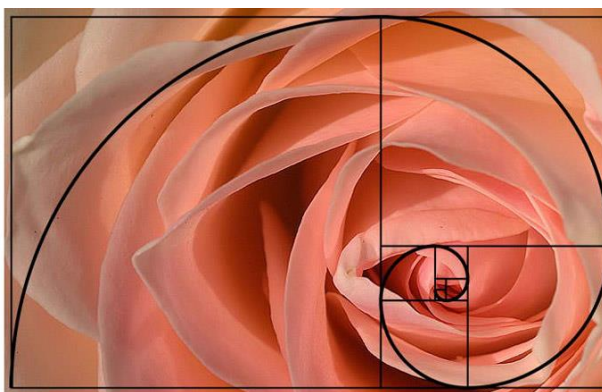
با این حال باید گفت که نباید از قرار دادن سوژه اصلی خود در مرکز کادر هراس داشته باشید. سوژه قرار گرفته در مرکز کادر، باعث می شود که تمرکز از هر آنچه غیر از سوژه اصلی است برداشته شده و نگاه مخاطب مستقیم به مرکز کادر دوخته شود. این شیوه ترکیب بندی، در صورتی که یک چهره ویژه یا یک نگاه خیره به دوربین در مرکز عکس قرار گیرد، به بهترین شکل موثر خواهد بود. علاوه بر این، توازن ایجاد شده در ترکیب بندی مرکزگرا، بسیار قدرتمندتر از باقی روش های ترکیب بندی است.

مثلث و مارپیچ طلایی را بشناسید

ما در قانون یک سوم و نسبت طلایی درباره‌ی ترکیب‌بندی مستطیلی صحبت کردیم اما شما می‌توانید با استفاده از قطر تصویر خود، از قانون مثلث طلایی نیز استفاده کنید. برای این کار در ذهن خود یکی از قطرهای قاب عکس خود را رسم کنید و از یکی دیگر از گوشه‌های آن، به طوری که قطر اصلی را با زاویه‌ی ۹۰ درجه قطع کند، خطی بکشید. حالا سوژه‌های خود را در مثلث‌هایی که حاصل کار شماست قرار دهید.

مارپیچ منحنی نیز همانطوری که حدس می‌زنید یک ابزار خوب برای تقسیم‌بندی خطوط منحنی به جای مستقیم است. همه‌ی اشکال مارپیچی در طبیعت می‌بینید، از این ترکیب طلایی بهره‌مند هستند. با اینکه محاسبه‌ی این نسبت به ریاضی و ترسیم آن کمی سخت است اما می‌تواند به عنوان یک ابزار بصری از آنها برای ایجاد تمرکز بر روی یک نقطه‌ی خاص استفاده کرد.

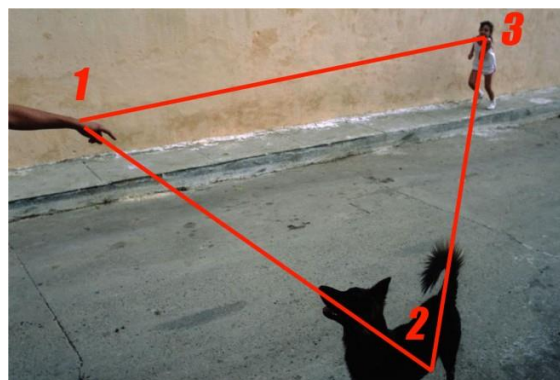
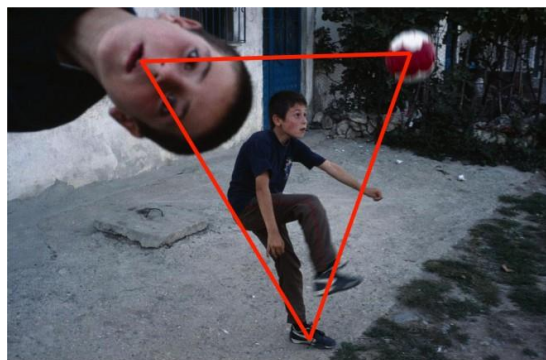
با رسم مستطیل‌های دیگر در مستطیلی که با نسبت طلایی رسم شده است، به یک مارپیچ تو در تو می‌رسید

به شیوه‌ی رسم مثلث طلایی دقت کنید

مثلث و سه گانه‌ها

در ترکیب بندی یک عکس، مهمترین شکل هندسی‌ای که می‌تواند به عکس قوام و قدرت دهد، شکل مثلث است. این به این معنی نیست که باید در عکس شما شکل مثلث وجود داشته باشد، بلکه به این معنی است که باید نحوه قرار گیری سه عنصر در کادر، و رابطه بین آنها،

حرکت را در عکس خود نشان دهید

اگر می‌خواهید سوژه‌ی خود را در حال حرکت، راه رفتن، پریدن و پرواز کردن نشان دهید باید فضای کافی در کنار سوژه برای القای حرکت او نگه دارید. به عکس زیر دقت کند. این عکس به خوبی این حس را نشان می‌دهد که اسب در حال پریدن می‌خواهد به سمت فضای خالی در عکس حرکت کند. معمولاً باید بخشی از قاب را طوری در تصویر قرار دهید که هیچ اتفاقی در آن نیفتد و عنصر خاصی نداشته باشد. البته بافت و خطوط اگر به درستی استفاده شوند، مانعی برای القای این مورد نخواهند داشت. شما با این کار برای سوژه‌ی خود یک حرکت تلویحی درست می‌کنید.

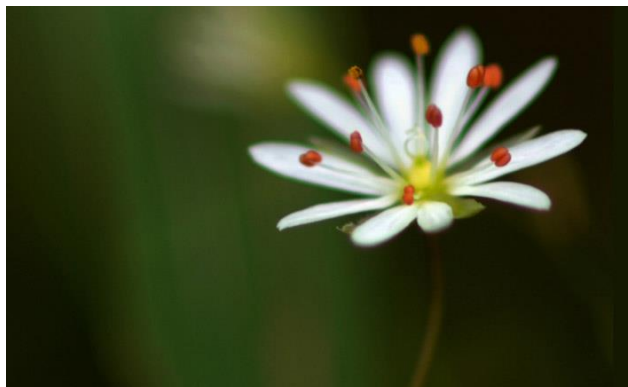
در این عکس چون در قسمت جلوی اسب فضای کافی وجود ندارد، حس حرکت به خوبی منتقل نمی‌شود

در نظر گرفتن فضای کافی، حس حرکت روبه جلوی اسب را به خوبی منتقل می‌کند

ساده‌سازی کنید

به عنوان یک قانون کلی می‌توان گفت که تصاویر ساده از تصاویر پیچیده جذاب‌تر هستند، چون نگاه مخاطب را به سمت سوژه‌ی اصلی متمایل می‌کنند.

کاری که باید برای ساده‌سازی انجام دهید این است که از خود بپرسید به کدام یک از عناصر عکس خود واقعاً نیاز دارید؟ یک به یک پیش بروید و عکس‌تان را از شر تمام عناصر اضافه خلاص کنید.

سوژه در تصویر ساده‌سازی شده به خوبی خود را نشان می‌دهد

توازن ایجاد کنید

به‌ویژه وقتی از قانون یک سوم و نسبت طلایی استفاده می‌کنید. متوازن نبودن عکس باعث سنگینی تصویر به یک سمت خواهد شد و چشم ناخودآگاه تمرکز خود را از آن خواهد گرفت. شما می‌توانید برای جلوگیری از این اتفاق در پس زمینه یک بافت ایجاد کنید و یا عنصر کوچک‌تری در آن قرار دهید.

محل قرار گرفتن پرنده‌ها توازن خوبی را در عکس ایجاد کرده است

متوجه خطوط باشید

باید تکلیف عکس خود را با خطوط مشخص کنید. خطوط منحنی، صاف، دایره‌یی و نامنظم هر کدام به نحوی چشم را به دنبال خود می‌کشانند. اگر شما این خطوط را بشناسید، از آنها به‌درستی استفاده کنید و هدف خود را از عکاسی بدانید، می‌توانید چشم بیننده را به هر سمتی که می‌خواهید بکشانید.

اگر تکلیف‌تان با خطوط روشن نباشد مخاطب شما در میان عکس سردرگم خواهد بود، بدون اینکه بتواند روی نقطه‌ی خاصی تمرکز کند. در میان خطوط، مورب‌ها عکس شما را دراماتیک‌تر خواهند کرد و می‌توانند در تصویر شما مفیدتر باشند ضمن اینکه یک حس عمیق و بی‌نهایت به تصویر شما می‌دهند.

خطوط در این خط در جاهایی تبدیل به الگو و بافت شده‌اند

از الگوها غافل نشوید

الگوها همه‌جا در انتظار شما هستند در تمام پدیده‌های طبیعی و در دست‌سازه‌های بشر. اگر متوجه الگوهایی که در اطراف شما نیستند، نمی‌شوید پس نسبت به آنها کم‌توجه هستید. شاید بپرسید که الگو و یا پترن در عکاسی چیست؟ ما به آن تکرار می‌گوییم؛ تکرار خطوط، بافت و یا رنگ در تصویر که می‌تواند عناصر یکدست و زیبایی برای عکس ایجاد کند.

الگوها از نظر بصری بسیار قانع‌کننده هستند، ریتم خاص و موزون آنها احساس خوب و آرامی در عکس شما به وجود می‌آورد. اگر بتوانید ریتم آنها را در جای درستی از عکس بشکنید، یک نقطه‌ی کانونی ایجاد کرده‌اید که چشم را به خودش می‌کشد.

الگو، ریتم خاصی در قاب عکس شما ایجاد خواهد کرد

سوژه را خفه نکنید!

اجازه بدهید سوژه مورد نظرتان فضای کافی برای نشان دادن خود داشته باشد. محدود کردن کادر و استفاده از کادرهای بسته جهت نشان دادن جزئیات بیش تر، گاهی سوژه را تباه خواهد کرد. اما این را هم نمی توان انکار کرد که گاه با زوم بیش تر و پر کردن کادر، سوژه به بهترین نحو ممکن خودش را به نمایش خواهد گذاشت.

به پس زمینه و پیش زمینه خود دقت کنید

هر چه پس زمینه عکس ساده تر و حاوی اطلاعات کمتری باشد، بیننده توجه بیشتری به سوژه مورد نظر خواهد داشت. در صورتی که انتخاب کادرهای شلوغ و مملو از اطلاعات، ذهن بیننده را مغشوش و پراکنده خواهد کرد. در نتیجه سعی کنید پس زمینه تان را با استفاده از فوکوس مناسب محو کنید. ایجاد بوکه ها در پس زمینه، زیبایی عکس تان را دوچندان خواهد کرد.

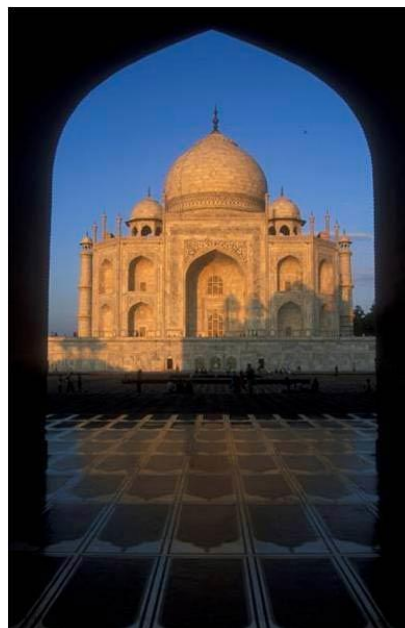

به عناصر و اجزایی که در کنار سوژه تان و در کادر قرار می گیرند، توجه کنید. برای بودن یا نبودن شان، شما تصمیم بگیرید. گاهی اضافه شدن یک عنصر در عکس زیبایی آن را چند برابر خواهد کرد.

استفاده از قاب ها

قاب های طبیعی موجب افزودن پیش زمینه و زیبا تر شدن کادر میشوند. به تصویر زیر دقت کنید.
کادرهای طبیعی را از دست ندهید

اگر یک کادر طبیعی و مناسب وجود داشت، آن را از دست ندهید. حتمن عکس هایی که با کادرهای طبیعی خلق کرده اید، از جمله بهترین عکس هایتان خواهند شد!

قاعده اعداد فرد

این قانون به این معنی است که اگر در عکس تعداد عناصر عددی فرد باشد، آن عکس از نظر بصری برای بیننده جذاب تر خواهد بود. در صورتی که تعداد عناصر در عکس زوج باشد، عکس خیلی قابل پیش بینی و خسته کننده می شود.

در تصویر فوق مرکز فوکوس به اسانی قابل تشخیص نیست و به نوعی کادر به هم ریخته و گیج کننده به نظر میرسد.
در این تصویر ساده تنها از 3 عدد توت فرنگی استفاده شده و هر چند شبیه تصویر قبلی میباشد ولی به دلیل تکنیک مذکور چشم نوازتر به نظر می رسد.

محدود نمودن فوکوس

آسانترین راه برای ایجاد محدودیت در فوکوس، استفاده از عمق میدان کم است که میتواند در حذف عناصر ناخواسته کادر به نسبت فاصله ای که با سوژه دارند از طریق محو کردن آنها کمک نماید. بیشترین کاربرد این تکنیک در محو نمودن پس زمینه می باشد.

برای داشتن عمق میدان کم 3 راه وجود دارد که عبارتند از

استفاده از عدد دیافراگم پایین

فاصله گرفتن از سوژه و استفاده از فاصله کانونی بیشتر

استفاده از دوربین هایی که حسگر بزرگتر دارند.

در تصویر فوق چنانچه برگها و درختان پس زمینه وضوح داشتند زیبایی سوژه در پس زمینه محو میگردید. با استفاده از عمق میدان کم و محدود نمودن فوکوس بر روی سوژه اصلی تمام تمرکز بیننده بر روی سوژه خواهد بود.

سادگی

تصویر فوق به سادگی گویای این مطلب می باشد.

هر اندازه کادر ساده تر باشد بیننده زمان بیشتری را به دیدن تصویر اختصاص خواهد داد.

ایجاد فضای کافی در جلوی سوژه

این تکنیک بیشتر بر مبنای قاعده یک سوم اعمال میگردد و فضایی در مقابل سوژه ایجاد می کند که منجر به ایجاد تصویری خوشایند میگردد. اهمیت این موضوع در عکاسی از سوژه های متحرک اساسی است.

در تصویر چنانچه فضای کافی در مقابل سوژه وجود نداشت حس حرکت کردن سوژه کمرنگ جلوه مینمود و از زیبایی کار کاسته میشد.

استفاده از منحنی های S شکل در کادر

وجود عواملی به شکل S در کادر میتوانند به زیبایی کادر بیافزایند.

در تصویر فوق وجود بزرگراه S شکل زیبایی بیشتری به تصویر داده و حس حرکت را بیشتر القا میکند.

در این بزرگراه ساده پویایی کمتری نسبت به تصویر قبل دیده میشود.

وجود خمیدگی S شکل را در مجسمه های روم و یونان باستان نیز میتوان دید و همینطور در برخی ژست های مدل ها نیز میتوان از آن بهره گرفت.

خطوط راهنما

اگر ترکیب عکس ضعیف باشد، بینندگان عکس بدون هدف به عکس نگاه میکنند و چیزی نظر آنها را جلب نمی کند. برای جلوگیری از این اتفاق شما باید بتوانید نگاه های آنها را در عکستان هدایت کنید. خطوط راهنما می توانند حرکت چشم های بینندگان را زمانی که به عکس شما نگاه می کنند، کنترل کنند. به عنوان مثال خطوط جاده ها حس جابجایی و حرکت را به بیننده انتقال میدهند و باعث میشوند تصویر عمق بیشتری پیدا کند

پیش زمینه

اکثر عکسهای مناظر دارای میان زمینه و پس زمینه کافی ولی پیش زمینه اندک میباشند. وجود پیش زمینه برجسته و صحیح این حس را به بیننده القا میکند که از پنجره ای واقعی به تماشای منظره نشسته است. به تصاویر زیر دقت کنید.

تصویر حس در دوردست بودن القا میشود
در این تصویر بیننده احساس میکند جزئی از تصویر است و خود به تماشای منظره نشسته است.

پر کردن کادر

هنگامی که احساس میکنید به سوژه نزدیک هستید باز هم زوم کنید و کادر را با سوژه پر کنید و از زوم کردن هراسی نداشته باشید. پر کردن کادر با سوژه موجب تاکید بیشتر روی سوژه میشود.

جمع آوری: مریم ملاحسینی

استاد: آقای ابراهیمی